

Izveštaj sa sastanka „Škola hirurgije epilpesije“

Vreme održavanja: 18. – 21. april 2013.

Mesto: Mećavnik, Srbija

Rukovodioci škole: **dr Imad M. Nadžim** (Epileptološki centar Klinike u Klivlendu, Klivlend, Ohajo, SAD), **prof.dr Dragoslav Sokić** (Klinika za Neurologiju Kliničkog Centra Srbije, Beograd Srbija), **ass dr Aleksandar J. Ristić** (Klinika za Neurologiju Kliničkog Centra Srbije, Beograd Srbija)

Zadovoljstvo mi je da Vas izvestim o Školi hirurgije epilpesije koja je, zahvaljujući zajedničkom naporu Epilpetološkog centra Klinike u Klivlendu, Ohajo, SAD, Klinike za neurologiju Kliničkog centra Sebije u Beogradu i Društva neurologa Srbije, održana od 18. do 21 aprila 2013. godine.

Škola je organizovana u rustičnom ambijentu Kusturicinog „Devengrada“ u mokrogorskom prirodnom parku u trajanju od tri dana u toku kojih su, uz diskusiju i međusobnu razmenu iskustava, sagledani svi aspekti hirurgije epilepsije, počevši od osnovnih principa pa sve do aktuelnih kontraverzi na ovom polju.

Na vrlo atraktivnoj listi predavača bili su svetski poznati eksperti iz jednog od najvećih centara za hirurgiju epilepsije u SAD, pripadnici takozvane „severnoameričke škole hirurgije epilepsije“ – Klinike u Klivlendu, ali i velikih evropskih centara kakav je Neurološka klinika u Grenoblu, Klaudio Munari centar u Milanu, Univerzitetska bolnica u Bonu i mnogih drugih. Među njima našli su se i najprominentniji članovi srpske epileptološke zajednice koji kvalitetom predavanja nisu zaostajali za velikim svetskim imenima hirurgije epilepsije.

Rad u okviru škole je koncipiran tako da podstiče razmenu ideja i debatu između zastupnika različitih stavova, ali i između predavača i polaznika kursa koji su ohrabrivani da aktivno participiraju i iznose svoja shvatanja, kao i dileme i nedoumice.

Početak 18. aprila bio je obeležen sveobuhvatnim predavanjima prof.dr Dragoslava Sokića, dr Imada Nadžima, kao i prof. dr Nebojše Jovića sa Klinike za neurologiju i psihijatriju za decu i omladinu u Beogradu o osnovama prehirurške evaluacije, neophodnostima za njeno uspešno sprovođenje kao i racionalnom pristupu pacijentu sa farmakorezistentnom epilepsijom, čime je škola zvanično otvorena.

Prepodne narednog dana bilo je posvećeno osnovnim principima hirurgije epilepsije sa posebnim osvrtom na značaj neurovizuelizacionih tehnika, naročito magnetne rezonancije i njenom centralnom mestu u prehirurškoj evaluaciji pacijenata sa epilepsijom. Posebno je bilo zapaženo predavanje dr Nadije Kolombo iz Milana koja je na jednostavan i razumljiv način iznela svoja saznanja o korelaciji kliničkog, neuroradiološkog i patohistološkog nalaza kod najčešćih izazivača fokalne epilepsije – hipokampalne skleroze, tumora i malformacija kortikalnog razvoja. Potom su slušaoci upoznati sa principijalnim razlikama u prehirurškom pristupu lezionim i nelezionim epilepsijama, možda najznačajnijoj dihotomiji u modernoj hirurškoj epileptologiji. Verovatno i najinteresantnije od svega je bilo to što su suprotstavljeni stavovi bili izneti od strane

predstavnik različitih epileptoloških škola – dr Dilipa Naira iz Klivlenda i dr Filipa Kana iz Grenobla.

U toku popodneva istog dana data je prilika svim polaznicima, a najviše onim najmlađim među nama, da iskažemo svoje stavove i da se istaknemo svojim razmišljanjima u okviru radionica posvećenih pristupu različitim sindromima fokalne epilepsije. Sesije su, u cilju redukovanja broja učesnika čime bi se obezbedila kvalitetna radna atmosfera, bile podeljene u tri grupe imenovane po velikim srpskim rekama – Sava, Drina i Morava. U opuštеноj i kreativnoj atmosferi prikazani su različiti slučajevi – od onih jednostavnih, kod kojih su učesnici bez mnogo poteškoća dolazili do pravog rešenja, do komplikovanih, kod kojih su i eksperti bili u nedoumici o pravilnom postupku.

Poslednjeg dana dat je pregled najaktuelnih konverzi u hirurgiji epilepsije. Publika je imala priliku da sluša razmišljanja velikog broja eksperata koji su pristalice različitih koncepcija i pripadnici različitih škola čime je jasno predočeno da u polju moderne epileptologije ne postoje „tačni“ i „netačni“ odgovori. Konverze o interpretaciji iktalne semiologije i njenom mestu u definisanju hirurške hipoteze su privukle veliku pažnju i predstavljene su na dva potpuno različita, ali jednako izvanredna predavanja, održana od strane dr Andreeasa Aleksopulosa iz Klivlenda i dr Filipa Kana iz Grenobla. Slično tome, zapažena su predavanja o odabiru metode invazivnog ispitivanja, održana od strane dr Imada Nadžima i dr Dilipa Naira iz Klivlenda i dr Stefana Francionea iz Milana, kao i odabiru hirurške tehnike, održana od strane dr Horhea Gonzales-Martineza iz Klivlenda i dr Hansa Klusmana iz Ahena. Predavanja koja prikazuju dijametralno suprotne stavove su izlagana uzastopno čime je potpirivana diskusija među ekspertima-neistomišljenicima dok su učesnici, sa velikim uživanjem, pratili žustru razmenu stavova i koristili svaku priliku da iznesu sopstvena razmišljanja i traže razjašnjenje svojih nedoumica.

Poslednje predavanje, održano od strane dr Imada Nadžima, posvećeno biohemijskim mehanizmima epileptogeneze i njihovoj ulozi u tumačenju postoperativnog toka bolesti, iako održano u večernjim satima nakon vrlo napornog dana, je izazvalo možda najveće interesovanje i dalo naznake o možda potpuno novoj eri epileptologije zasnovane na biološkim markerima epilepsije.

Tokom čitavog trajanja trodnevnog kursa energija auditorijuma nije jenjavala, najviše među njegovim najmađim članovima koji su u neosiromašenom broju ispratili veoma bogat stručni program skupa. Pažljivo odabrane i prikladno grupisane teme, kao i interaktivan pristup savladavanju problema je među mlađim polaznicima uneo jednu veliku dozu radoznalosti i entuzijazma za novim saznanjima u ovom, i dalje nedovoljno jasnom, polju.

Naravno, neizostavan deo svakog skupa, a tako i ovog bilo je druženje i razgovor za koje su, uprkos vrlo gustom rasporedu predavanja, svi učesnici, ali i svi predavači, našli energije i vremena. Strani gosti su jednako uživali u rustičnom ambijentu tradicionalnog srpskog naselja koliko i u domaćoj hrani obogaćenoj regionalnim specijalitetima. Kraj uspešno obavljenog posla proslavljen je svečanom večerom u veseloj atmosferi uz živu muziku Tanje Jovićević i Rich Bitch benda.

Od svih polaznika škole su se mogle čuti pohvale na račun izvanredne organizacije i veoma bogatog sadržaja, kako u stručnom domenu tako i u domenu razgovora, u veoma osvežavajućem i neuobičajenom ambijentu za održavanje ovakvih skupova.

Zadovoljstvo i obaveza mi je da se zahvalim našim prijateljima, bez kojih organizacija ovakvog događaja ne bi bila moguća – farmaceutskim kućama: Medis, PharmaSwiss, GlaxoSmithKline, Alkaloid, Pfizer i Eupharm, ali i kolegama koji su na Klinici za neurologiju preuzeli na sebe dodatni teret svakodnevnih obaveza i dežurstava kako bi što većem broju svojih kolega omogućili učešće u ovom skupu.

Na kraju bih samo rekla da su zaostali utisci tu da nam daju novo nadahnuće u daljem unapređenju rada u epileptologiji u Srbiji sa nadom da ćemo vrlo uskoro moći da se sretnemo na sličan način sa novim idejama, stavovima i rezultatima.

Beograd, Maša Kovačević